

Belediyeler ve başkanları

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Solun yakın dönemde Türkiye'ye yaptığı en önemli kötülükler arasında yerel yönetim kavramını çeşitli nedenlerden ötürü yozlaştırması gelmektedir. Türkiye gibi merkezi yönetimin gereğinden çok ağırlık kazandığı, merkezîyetçilik kav-

ramının aşkınsal bir devlet anlayışıyla bütünleşerek özel alanı ve bireyi ezdiği toplumlarda yerel yönetim kavramı ayrıca bir önem taşımaktadır. Çünkü, yerel yönetim bu yanı ve özelliğiyle aslında sivil topluma geçişin en önemli kurucu ögesidir.

1980 sonrasında tartışılmaya başlanmış olan ve kısa bir süre üstünde durulduktan sonra unutulmaya terk edilen 'adem_i merkezîyet' kavramı solun en çok sahiplenmesi gereken olgular arasında ise de ne yazık ki bu kavramın tartışılması daha çok o dönemdeki Yeni Sağ yönelimlere bırakılmıştır. Oysa 1990'larda ivme kazanan ve öne çıkan küreselleşme, aynı zamanda yerellik açılımlarına da büyük bir alan sağlamıştır. Kuşkusuz yerellikle yerel yönetim aynı şey

değildir fakat bu bağlam, o tarihlerde yerinden yönetim kavramına katkı sağlamış olsaydı şimdi hem solun kendisini o boyutta daha belirgin bir biçimde tanımlamasına, hem de belediyecilik düşüncesine de yeni katkılar getirmesine olanak sağlayabilirdi fakat, ne yazık ki, bu çizgi tutturulamamıştır. Üstelik de, son dönemde yerel yönetimler seçimiyle genel yönetim seçiminin birlikte yapılmasına onay ve destek vermek gibi bir hataya düşülmüştür.

Yerel yönetim olgusunun 'merkez' kavramının bu derecede güçlü olduğu bir ülkede etkinleşebilmesi ancak sivil inisiyatiflerle iç içe geçmesi ve onlarla bütünleşmesine bağlıdır. Klasik siyaset tanımlarının, yerleşik parti model ve anlayışlarının aşıldığı bir dönemde sorunlar etrafında örgütlenen yeni bir siyasallaşma sürecinin başladığı bir aşamada yerel yönetimler aslında kendilerini güçlendirebilmek için son derece de uygun bir ortama ve zemine sahiptirler. Bu elbette bir bilinç sorunudur ve öyle görünüyor ki, Türkiye'de, belediyelerin böyle bir etkileşim içine girmesi bir yana, yerel yönetimleri bir 'dükalık' gibi kullandıklarına tanıklık edilmektedir. Bu olumsuz gelişmenin de çok basit birkaç göstergesi

vardır. Hayatta ve görevlerinin başında olan belediye başkanlarının adına tesisler yapılmakta, belediye başkanları sokaklara gelişigüzel biçimde astıkları çirkin panolarla 'yurttaşların demokratik haber alma hakkını' kullanması için yaptıklarını duyurmakta, aslında ilkel bir biçimde kendi reklamlarını yapmakta, bir kentin en önemli tarihsel yapılarının üstüne kendi ideolojilerini yansıtan şeyler yazmaktan çekinmemekte, nihayet halkın parasıyla ışıklı panolar dikip, yılbaşlarında ağaçlar donatıp onların bayramlarını ya da yeni yıllarını kutlamaktadırlar.

Bu, belediye yönetimlerinin kendi iradeleriyle aşabilecekleri bir çerçeve değildir. Belediyeler hala İçişleri Bakanlığı'nın denetimi altındadırlar, hâlâ merkezi siyasetle güçlü bir ilişki içindedirler. Devletin örgütlenme anlayışını kendi yapılarında da taşımaktadırlar. Oysa, özgür, bağımsız ve gerçekten yerel ölçekte işlevselleşmiş bir belediye bireyselleşmenin ve demokratikleşmenin vazgeçilmez tek unsurudur. Bu ise çoğu kez sanıldığı gibi Türkiye'de siyasetin yanlış bir zeminde oturuyor olmasının bir sonucu değil, onu oluşturan en önemli öge ve bir sonuçtur.